

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2013 roku

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSR Sławomir Dudek

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim
na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa F C i E P

przeciwko Izbie Celnej w Ł

o przywrócenie do pracy

p o s t a n a w i a:

przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu w trybie art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102 poz. 643 ze z.) pytanie prawne co do zgodności art. 109 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 168 poz. 1323 ze zm.) z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność świadczą

Sędziy sędziarz sędziowy

[Signature]
Krzysztof Franek

SĄD REJONOWY
W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM
IV WYDZIAŁ PRACY I UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH
97-500 Piotrków Trybunalski
ul. Słowackiego 5, tel./fax 044 6494229
-1-

Piotrków Tryb. dnia 14.XI.2013r.

Trybunał Konstytucyjny

al.J.Ch.Szucha 12a

00-918 Warszawa

Wnioskujący : Sąd Rejonowy

W Piotrkowie Tryb.

IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń

Společnych

z udziałem : F   C

E   P:

Izby Celnej w Ł

Pytanie prawne w trybie art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102 poz. 643 ze zm.) co do stwierdzenia zgodności art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 168 poz. 1323 ze zm.) z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

UZASADNIENIE

Wniosek o wystąpienie do TK o stwierdzenie sprzeczności przepisów ustawy o służbie celnej z ustawą zasadniczą złożyła strona powodowa w sprawie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb..

Pytanie powstało na tle następującego stanu faktycznego.

Powódka E P została zawieszona w pełnieniu obowiązków służbowych funkcjonariusza celnego decyzją dyrektora Izby Celnej w Ł z dnia .X.11r. Decyzją dyrektora Izby Celnej z Ł z dnia .XII.12r. została zwolniona ze służby w związku z upływem 12-miesięcznego okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych.

F C został zawieszony w pełnieniu obowiązków funkcjonariusza celnego decyzją dyrektora Izby Celnej w Ł z dnia .X.11r. Decyzją dyrektora Izby Celnej z Ł z dnia .I.13r. został zwolniony ze służby w związku z upływem 12-miesięcznego okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. rozpoznając sprawę wskutek apelacji oskarżonych (E P i F C) od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. wyrokiem z dnia .VI.13r. w sprawie uchylił wyrok w stosunku do oskarżonych F C i E P i na podstawie art. 1§2kk i art. 17§1 pkt 3 kpk postępowanie karne co do nich umorzył.

Powodowie złożyli do Izby Celnej wnioski o przywrócenie ich do służby. Izba Celna odmówiła przywrócenia powodów do służby argumentując to tym, że art. 109 ust.1 ustawy o służbie celnej zawiera enumeratywnie określone przesłanki przywrócenia do służby celnej nie pozostawiając w tym zakresie dyrektorom izb celnych możliwości podjęcia decyzji w ramach uznania administracyjnego. A wśród przesłanek nie ma umorzenia postępowania z uwagi na znikoma szkodliwość czynu.

Powodowie złożyli do Sądu Pracy pozwy z żądaniami przywrócenia do służby celnej. W toku procesu strona powodowa wniosła o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o stwierdzenie niezgodności art. 109 ust.1 pkt 1 ustawy o służbie celnej z Konstytucją.

Strona powodowa złożyła pismo procesowe z uzasadnieniem swojego stanowiska w sprawie i wniosku o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie sprzeczności z Konstytucją art. 109 ustawy o służbie celnej.

W stanie faktycznym sprawy decydujące dla rozstrzygnięcia ma art.109 ust. 1 ustawy o służbie celnej.

Artykuł ten ma brzmienie następujące :

Ust. 1 W przypadku prawomocnego:

- 1) umorzenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego ze względu na okoliczności wymienione w art.17§1 pkt 1, 2 i 6 kodeksu postępowania karnego,
- 2) uniewinnienia,
- 3) uchylenia prawomocnego wyroku skazującego

funkcjonariusza na jego wniosek przywraca się do służby na poprzednich warunkach.

Strona powodowa w uzasadnieniu swego wniosku podniosła następujące argumenty :

W art. 109 ust 1 pkt 1 ustawy wskazano jako podstawy wniosku o przywrócenie do służby regulacje zawartą w kodeksie postępowania karnego, czyli w art. 17§1 kpk.

A przepis ten ma brzmienie

. § 1. Nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia,
- 2) czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa,
- 3) społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
- 4) ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze,
- 5) oskarżony zmarł,
- 6) nastąpiło przedawnienie karalności,
- 7) postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się,
- 8) sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych,
- 9) brak skargi uprawnionego oskarżyciela,
- 10) brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej,
- 11) zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie.

Z porównania wyżej wskazanych przepisów wynika, że w ustawie o służbie celnej nie uwzględniono regulacji z art. 17 §1 pkt 3 kpk., a więc umorzenia postępowania karnego z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość czynu. Zastosowanie takiej formy zakończenia postępowania karnego nie daje podstaw do przywrócenia funkcjonariusza do służby celnej.

Podobnie jest w przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego.

Strona powodowa poddała analizie przypadki unormowane w ustawie o służbie celnej, w których funkcjonariusz ma prawo powrotu do służby.

A przypadki te są określone w art. 17§1 pkt 1, 2 i 6 kpk.

Punkt 1 § 1 tego artykułu stanowi o umorzeniu postępowania karnego, gdy czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia. Jest to przesłanka materialnoprawna umorzenia postępowania karnego. Zachodzi zarówno w sytuacji, gdy dane zdarzenie w ogóle nie miało miejsca, gdy czynu nie popełniła dana osoba, jak i gdy nie zebrano dostatecznych dowodów na potwierdzenie dokonania danego czynu.

Punkt 2 §1 tego artykułu stanowi o umorzeniu postępowania, gdy czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa. Dotyczy więc sytuacji, gdy czyn został popełniony. Jednak albo nie zawiera znamion czynu zabronionego, albo też z mocy ustawy sprawca nie popełnia przestępstwa.

„Sprawca nie popełnia przestępstwa” w sytuacjach, gdy zachodzą wskazane w kodeksie karnym okoliczności wyłączające przestępność czynu. A należą do nich tzw. kontraty, jak i okoliczności związane z winą sprawcy czynu (obrona konieczna, stan wyższej konieczności, niepoczytalność sprawy).

Natomiast pkt 3 §1 tego artykułu stanowi o umorzeniu postępowania karnego, gdy społeczna szkodliwość czynu jest znikoma. W tym miejscu strona wnioskująca podniosła, że w art. 1 kk określone są zasady odpowiedzialności karnej, a jednocześnie sformułowana jest ogólna definicja przestępstwa. A przestępstwem jest czyn zabroniony pod groźbą kary przez obowiązującą ustawę, zawiniony i szkodliwy społecznie w stopniu większym niż znikomy.

Strona powodowa wskazuje, że zgodnie z art. 1 § 2 kk nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma. Tak więc chodzi o czyn formalnie bezprawny, gdzie nie jest wyłączona wina sprawcy. Wówczas postępowanie karne jest umarzane, w takich sytuacjach sąd orzekający na rozprawie wydaje wyrok umarzający postępowanie karne.

W sytuacjach określonych w art. 17§1 pkt 2 kpk sąd wydaje wyrok uniewinniający.

Są to jednak li tylko kwestie sformułowania orzeczenia przez sąd rozpoznający daną sprawę karną.

W sytuacjach wymienionych w art.17§1 pkt 1 i 2 kk mamy do czynienia z brakiem materialnych przesłanek procesowych, a w sytuacji określonej w art. 17§1 pkt 3 kpk z przesłanką umorzenia postępowania w postaci braku przestępstwa.

Strona powodowa wskazała na kolejną podstawę przywrócenia zwolnionego funkcjonariusza do służby. Jest nią umorzenie postępowania karnego z uwagi na przedawnienie ka-

ralności. Przedawnienie jest instytucją prawa materialnego, określa konsekwencje upływu czasu dla kwestii odpowiedzialności karnej. A więc sprawca popełnił przestępstwo, ale upływ czasu stanowi negatywną przesłankę karalności

Strona powodowa wskazała, że w przypadku określonym w art. 17§1 pkt 3 kpk nie mamy do czynienia w ogóle z popełnieniem przestępstwa, a sytuacji określonej w art.17§1 pkt 6 kpk mamy do czynienia z przestępstwem popełnionym, którego nie można osądzić z uwagi na przedawnienie karalności.

Dlatego strona powodowa wskazuje, że obecna regulacja przepisu art.109ust.1 pkt 1 ustawy o służbie celnej jest niezgodna a art.2, 32 ust.1 i 42 ust.3 konstytucji.

A przepisy te mają brzmienie

Art. 2.

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 32.

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Art. 42.

3. Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Państwo polskie jako dobro wspólne wszystkich obywateli może mieć taki charakter tylko będąc państwem demokratycznym.

Zasada sprawiedliwości społecznej w nauce prawa pracy traktowana jest jako służąca do określenia sytuacji pracowników w porównaniu z osobami osiągającymi dochody z innych źródeł, jak i odpowiednie ukształtowanie relacji pomiędzy poszczególnymi grupami pracowników. Jest też postrzegana jako podstawa oceniania aktów określających płace i warunki pracy powstałych w drodze negocjacji, rokowań między związkami zawodowymi i pracodawcami, jak układy zbiorowe pracy i inne porozumienia.

Zasada ta winna stanowić podstawę oceny pragmatyk służbowych, w tym również w zakresie określającym warunki powrotu do służby zwalnianych funkcjonariuszy.

Art.42 konstytucji wyraża uznawaną od wieków zasadę prawa karnego, że przestępstwem jest czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popeł-

nienia. Drugą jest zasada domniemania niewinności zatrzymanego. Konstytucja nakazuje za niewinnego uważać każdego zatrzymanego, dopóki sąd prawomocnym wyrokiem nie stwierdzi tej winy.

Strona powodowa podniosła, że art. 109 ust.1 pkt 1 ustawy o służbie celnej narusza wszystkie te zasady określone w konstytucji.

Powodowie zostali ukarani zwolnieniem ze służby celnej w trybie art. 105 pkt 10 ustawy, a więc w sytuacji następstw wniesienia przeciwko nim aktów oskarżenia. I nie mają realnych szans na powrót na zajmowane stanowiska w Służbie Celnej. I wnioskiem temu nie uchybia treść art. 109 ust.1 pkt 1 ustawy, jeśli nie zapewnia powrotu do służby funkcjonariusza w sytuacji, gdy okazuje się że czyn popełniony przez funkcjonariusza nie jest przestępstwem.

Strona powodowa wskazała także na naruszenie zasady równości wobec prawa przy porównaniu z pragmatykami służbowymi dotyczącymi innych służb mundurowych.

Sąd podziela wątpliwości co do zgodności z Konstytucją zakwestionowanej regulacji ustawy o służbie celnej zgłoszone przez stronę powodową.

W art. 32 konstytucji wyrażona została zasada równości obywateli wobec prawa. Należy ją rozumieć jako równość w różnych aspektach życia publicznego i prywatnego. Ma ona swój wyraz również w regulacji prawa pracy, w unormowaniach rozdziału II a działu I kodeksu pracy, w których określono powinność równego traktowania pracowników i sankcje wynikające z naruszenia tej zasady.

Zasadnie strona powodowa powołuje się na rozbieżności w unormowaniach pragmatyk służbowych służb mundurowych, z których tylko ustawa o służbie celnej jest tak restrykcyjna w aspekcie unormowania powrotu do służby.

Art.17§1 kpk normuje 11 sytuacji, w których postępowanie karne ulega umorzeniu. W zakresie, w jakim ma on zastosowanie do funkcjonariuszy służby celnej (art.17§1 pkt 1,2 i 6) równość wobec prawa przejawia się w prawie powrotu do służby tych właśnie funkcjonariuszy, których sytuacja z punktu widzenia prawa karnego określona jest w tych 3 przypadkach umorzenia postępowania karnego. A dotyczą one sytuacji, gdy czynu nie popełniono, czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego i gdy nastąpiło przedawnienie karalności.

W przypadkach określonych w punktach 1 i 2 §1 art.17 kpk a wskazanych w art. 109 ustawy o służbie celnej mamy do czynienia z sytuacją nie popełnienia przestępstwa. Brak jest

podstaw wyłączenia z tego katalogu sytuacji określonej w punkcie 3 §1 art. 17 kpk, w której również czyn nie stanowi przestępstwa.

A zrównanie pod względem skutków w zakresie uprawnień pracowniczych przypadków określonych w punktach 1 i 2 §1 art.17 kpk z przypadkiem określonym w punkcie 6 §1 art.17 kpk (przedawnienie karalności) jest zrównaniem sytuacji funkcjonariusza służby celnej, który nie popełnił przestępstwa z sytuacją funkcjonariusza, który wprowadził przestępstwo popełnił, ale nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej z uwagi na przedawnienie karalności.

Równość w zakresie uprawnień pracowniczych w tych 3 przypadkach wskazuje na złamanie tej zasady w przypadku funkcjonariusza, co do którego postępowanie zostało umorzone z uwagi na znikomą szkodliwość czynu. Funkcjonariusz, który nie popełnił przestępstwa nie ma tych uprawnień, które przysługują funkcjonariuszowi, który jest sprawcą przestępstwa, ale nie może być karany z uwagi na upływ czasu.

Unormowanie art.109 ust.1 ustawy o służbie celnej narusza zasadę domniemania niewinności. Tylko osoba skazana prawomocnym wyrokiem winna być traktowana jako osoba, która popełniła przestępstwo. Winna być tak traktowana we wszystkich aspektach jej praw i obowiązków. A ustawodawca ma obowiązek wprowadzania do porządku prawnego tylko takich norm, które tę zasadę honorują. Osoby, co do których postępowanie umorzono z uwagi na znikomą szkodliwość czynu nie są osobami skazanymi, nie popełniły przestępstwa i winny być traktowane jako osoby niewinne.

Wskazać także należy, że art. 2 Konstytucji określa zasadę państwa prawnego. A z niej wynika wymóg, aby przepisy prawne były formułowane w sposób poprawny, precyzyjny i jasny. Jest to zasada poprawności legislacyjnej.

Ta zasada została złamana w unormowaniach ustawy o służbie celnej w zakresie uprawnień funkcjonariuszy dotyczących ich powrotu do służby.

Wskazać należy, że kodeks postępowania karnego normuje w art. 414 formy, w jakich należy orzekać w sprawach karnych w sytuacjach, gdy w toku postępowania przed sądem zostaną ustalone okoliczności wyłączające ściganie lub wskazujące na warunkowe umorzenie postępowania. Sąd wówczas umarza postępowanie lub umarza je warunków. Tylko w przypadkach wymienionych w art. 17§1 pkt 1 i 2 kpk sąd wydaje wyrok uniewinniający.

Kodeks postępowania karnego to ustawa uchwalona w dniu 6.VI.97r.

Służba celna została utworzona na podstawie ustawy z dnia 24.VII.99r. o służbie celnej (Dz. U. Nr 72 poz. 802). W pierwotnym brzmieniu ustawa ta zawierała art. 61, który w ust. 2 stanowił, że „w razie umorzenia postępowania karnego lub uniewinnienia wyrokiem

sądu funkcjonariusz celny otrzymuje wstrzymana część uposażenia oraz obligatoryjne podwyżki tego uposażenia wprowadzone w okresie tymczasowego aresztowania, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po rozwiązaniu z funkcjonariuszem stosunku służbowego, z zastrzeżeniem ust.3.” A ust. 3 miał brzmienie następujące „, Przepisu ust. 2 nie stosuje się w wypadku, gdy postępowanie karne umorzono z powodu przedawnienia lub amnestii, a także w razie warunkowego umorzenia postępowania karnego.”

Art.61 ustawy o służbie celnej podlegał kilkakrotnie zmianom, jednak od 2003r. przepis ten określał uprawnienia funkcjonariusza w zakresie powrotu do służby i stanowił, że na wniosek funkcjonariusza przywraca się go do służby w wypadku : uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu – jeżeli zwolnienie ze służby nastąpiło na podstawie art.25 ust.1 pkt 8a, umorzenia postępowania karnego lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu- jeżeli zwolnienie ze służby nastąpiło na podstawie art.25 ust.1 pkt 8b. Brzmienie tego przepisu określone w ustawie o służbie celnej przed jej uchyleniem ustawą z dnia 27.VIII.09r. (aktualnie obowiązująca) było następujące „, ust.2a funkcjonariusza celnego, na jego wniosek, przywraca się do służby w wypadku umorzenia postępowania karnego z powodu niepopelnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu-jeżeli zwolnienie ze służby nastąpiło na podstawie art. 26 pkt 13 (upływ 12 miesięcy od daty zawieszenia w czynnościach)”.

Tak więc przed uchwaleniem aktualnie obowiązującej ustawy o służbie celnej z 2009r. przepisy ustawy o służbie celnej z 1999r., w wersjach kilkakrotnie znowelizowanych dawały prawo powrotu do służby temu funkcjonariuszowi, co do którego postępowanie karne zostało umorzone. Nie wyłączały tego uprawnienia w przypadku umorzenia z uwagi na znikomą szkodliwość czynu.

Brak jest podstaw do uzasadnienia aktualnego unormowania uprawnień funkcjonariuszy celnych powrotu do służby w zakresie, w jakim uprawnienia te nie przysługują funkcjonariuszom, co do których postępowanie karne zostało umorzone z uwagi na znikomą szkodliwość czynu. Jest to złamanie zasady poprawności legislacyjnej w toku prac nad uchwaleniem nowej ustawy o służbie celnej.

Dlatego wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności art. 109 ust. 1 ustawy o służbie celnej z art. 2, 32 ust. 1 i 42 ust.3 Konstytucji, w jakim wyłącza on prawo przywrócenia do służby w przypadku umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17§1 pkt kpk jest zasadny.

Na oryginalie własnoręcznie podpisany
Przewodniczący Sądowy
Starszy Sek. I Izby Sądowej
Iwona Fijańska